

Wiosenna ocena stanu upraw rolnych i ogrodnich w 2017 r.

Wstępnie szacuje się, że w bieżącym roku powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi jest większa od ubiegłorocznej (po uwzględnieniu powierzchni zaoranej w wyniku uszkodzeń zimowych) i wynosi około 7,0 mln ha (zwiększenie o ok. 3%). Według wstępnych szacunków przewiduje się zwiększenie powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku ogółem o ok. 3% do ponad 0,8 mln ha, natomiast powierzchnię buraków cukrowych szacuje się na ok. 192 tys. ha tj. o ok. 6% mniej niż w roku ubiegłym.

Straty zimowe i wiosenne w powierzchni zasiewów zbóż ozimych w bieżącym roku były niewielkie i wynosiły dla: jęczmienia ozimego 0,8%, pszenicy ozimej 0,6%, pszenżyta ozimego 0,4%, mieszanek zbożowych ozimych 0,6% i żyta 0,4%. Niewielkie straty odnotowano w uprawach rzepaku i rzepiku ozimego - wyniosły one ponad 1,4% areалу zasianego jesienią 2016 r. Występujące duże wahania i spadki temperatury rejonami w maju do -8°C niekorzystnie wpłynęły na stan kwitnącego rzepaku oraz drzew i krzewów owocowych, a także plantacji jagodowych. Przezimowanie roślin sadowniczych w okresie zimy 2016/2017 było na ogół dobre, dopiero na przełomie kwietnia i maja odnotowano lokalnie znaczące straty mrozowe w kwitnących drzewach i krzewach owocowych. Dość duże spadki temperatury pod koniec kwietnia spowodowały przemarznięcie kwiatów i pąków również na plantacjach jagodowych.

Wiosenna wegetacja w 2017 roku, podobnie jak w roku ubiegłym rozpoczęła się dość wcześnie. Niekorzystnym czynnikiem były jednak wiosenne chłody (szczególnie nocne spadki temperatury), oraz nadmierne uwilgotnienie gleby. Wpłynęło to na termin rozpoczęcia siewów warzyw, opóźniło wschody oraz spowolniło wegetację. Kwitnienie drzew i krzewów owocowych oraz wschody roślin warzywniczych przebiegały w zróżnicowanych warunkach i w zależności od rejonu, a także uzależnione było od ukształtowania terenu i zaawansowania wegetacji.

Stan zasiewów zbóż ozimych i rzepaku ozimego w połowie maja był nieco lepszy niż w analogicznym okresie roku ubiegłego, pomimo obserwowanego opóźnienia wegetacji.

Ocena stanu roślin od jesieni 2016 r. do wiosny 2017 r.

Przebieg pogody jesienią 2016 r. był na ogół korzystny dla rolnictwa. Utrzymujące się na ogół dodatnie temperatury powietrza podtrzymywały wegetację i stwarzały dobre warunki dla wzrostu i rozwoju ozimin. Oziminy wysiane w optymalnych terminach agrotechnicznych w listopadzie krzewiły się, a dobowe wahania temperatur powietrza sprzyjały hartowaniu się roślin.

Pogoda w grudniu 2016 r. nie stwarzała większych zagrożeń dla zimujących roślin, ale utrzymująca się w ciągu miesiąca wysoka temperatura powietrza zakłócała zimowy spoczynek roślin.

W styczniu 2017 r. panowały zróżnicowane warunki agrometeorologiczne. Notowane głównie w pierwszej połowie miesiąca duże spadki temperatury powietrza przy powierzchni gruntu,

miejscami nawet poniżej -25°C, spowodowały w wielu rejonach kraju nadmierne wychłodzenie wierzchniej warstwy gleby.

Tabl. 1. Temperatura powietrza i opady w okresie od jesieni 2016 r. do wiosny 2017 r.

Wyszczególnienie	Średnia krajowa temperatura powietrza		Średnie krajowe sumy opadów	
	°C	odchylenie od normy ^{a)}	mm	% normy ^{a)}
JESIEŃ ^{b)} 2016				
Wrzesień	15,7	2,8	24,9	41,8
Październik	7,6	-0,7	95,5	222,0
Listopad	3,3	0,3	45,0	110
ZIMA ^{b)} 2016/2017				
Grudzień	1,0	1,2	44	109,0
Styczeń	-3,8	-2,0	17	94,6
Luty	-0,1	0,8	33	128,0
WIOSNA ^{b)} 2017				
Marzec	5,8	3,1	39,7	119,0
Kwiecień	7,1	-0,3	64,3	155,3

a)jako normę IMiGW przyjmuje od 2002 r. średnie z lat 1971-2000

b)średnie miesięczne. /obliczenia GUS na podstawie danych IMiGW/.

Przebieg pogody w lutym 2017 r. nie stwarzał na ogół zagrożenia dla zimujących roślin. W drugiej połowie miesiąca pod wpływem wzrastającej temperatury powietrza następowało stopniowe zanikanie pokrywy śnieżnej i rozmarzanie wierzchniej warstwy gruntu. Topniejący śnieg w połączeniu z opadami deszczu tworzył miejscami na polach zastoiska wody.

Pogoda w marcu 2017 r. nie sprzyjała obsychaniu pól i ogrzewaniu gleby, a także wegetacji ozimin i trwałych użytków zielonych, pomimo tego wcześniej zastosowano nawożenie nawozami mineralnymi oraz dokarmianie dolistne roślin, a także przeprowadzono zabiegi pielęgnacyjne z użyciem herbicydów.

W kwietniu 2017 r. warunki agrometeorologiczne były zróżnicowane, na ogół niekorzystne dla wegetacji i rozwoju roślin.

W maju warunki pogodowe zdecydowanie uległy poprawie dopiero w II połowie i korzystnie wpłynęły na wschody i wegetację roślin.

Ocena stanu upraw rolnych

Zasiewy ozime

Z oceny przeprowadzonej w I dekadzie maja 2017 r. przez rzeczoznawców terenowych GUS wynika, że stan zasiewów upraw ozimych jest lepszy od ubiegłorocznego. Oceniono go na 3,6 - 3,7 stopnia kwalifikacyjnego.

Tabl. 2. Wiosenna ocena stanu upraw ozimych

Lata	Pszenvica	Żyto	Jęczmień	Pszenvyżto	Rzepak i rzepik
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{a)}				
2006-2010 ^{b)}	3,7	3,5	3,5	3,6	3,6
2011-2015 ^{b)}	3,7	3,5	3,5	3,6	3,5
2011	3,5	3,3	3,3	3,3	2,9
2012	3,2	3,3	3,2	3,2	3,1
2013	3,7	3,6	3,7	3,6	3,6
2014	4,1	3,8	3,9	3,9	4,0
2015	3,8	3,7	3,6	3,8	3,8
2016	3,5	3,6	3,5	3,5	3,3
2017	3,7	3,6	3,6	3,7	3,6

a/ Stopień "5" oznacza stan bardzo dobry, "4" – dobry, "3" – dostateczny, "2" – słaby, "1" – zły, klęskowy.

b/ Przeciętne roczne.

Zasiewy jare

Zboża jare zasiano na ogół w większości województw terminowo lub z niewielkim opóźnieniem. Znaczne przesuszenie gleby, chłodne noce i poranki hamowały początkowo wschody i rozwój roślin. Poprawa warunków agrometeorologicznych w końcu kwietnia i na początku maja wpłynęła korzystnie na wegetację zasiewów jarych.

Tabl. 3. Wiosenna ocena stanu upraw jarych

Lata	Pszenvica	Jęczmień	Owies	Pszenvyżto	Mieszanki zbożowe	Rzepak i rzepik
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{a)}					
2006 – 2010 ^{b)}	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,3
2011 – 2015 ^{b)}	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,4
2011	3,4	3,4	3,4	3,3	3,4	3,1
2012	3,4	3,5	3,5	3,4	3,5	3,1
2013	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4
2014	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7
2015	3,7	3,7	3,7	3,7	3,6	3,6
2016	3,5	3,6	3,6	3,5	3,6	3,4
2017	3,5	3,5	3,5	3,5	3,4	3,5

a/ Stopień "5" oznacza stan bardzo dobry, "4" – dobry, "3" – dostateczny, "2" – słaby, "1" – zły, klęskowy.

b/ Przeciętne roczne.

Wstępne szacunki powierzchni niektórych upraw pod zbiory w 2017r.

Powierzchnię ozimych zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oceniano na około 4,3 mln ha, tj. o około 5% więcej niż wynosiła powierzchnia zasiewów w poprzednim sezonie wegetacyjnym, w tym:

- pszenicy ozimej ok. 1,9 mln ha tj. o 1% więcej,
- żyta ponad 0,9 mln ha tj. o 20% więcej,
- jęczmienia ozimego ponad 0,2 mln ha tj. o 54% więcej,
- pszenżyta ozimego ok. 1,2 mln ha tj. o 5% mniej.

Wstępnie szacuje się, że jarych zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi zasiano około 2,7 mln ha, tj. o ok. 0,5% więcej niż wynosiła powierzchnia zasiewów w roku ubiegłym, w tym:

- pszenicy jarej ok. 0,4 mln ha tj. 17% mniej,
- jęczmienia jarego ok. 0,8 mln ha tj. o 4% mniej,
- owsa ok. 0,5 mln ha tj. o 2% więcej,
- mieszanek zbożowych jarych ok. 0,9 mln ha tj. o 20% więcej.

Przewiduje się, że powierzchnia uprawy ziemniaków wyniesie około 320 tys. ha, natomiast powierzchnię zasiewów buraków cukrowych szacuje się na ponad 200 tys. ha.

Użytki zielone i plantacje koniczyny

Warunki wegetacji roślinności łąkowo-pastwiskowej w okresie przedwiośnia i wczesnej wiosny na ogół były niekorzystne. Dopiero w ostatniej dekadzie kwietnia i w maju nastąpił znaczący przyrost masy zielonej na łąkach i pastwiskach. Stan użytków zielonych oceniono jednak jako nieco lepszy od ubiegłorocznego ale tylko na gruntach suchych i zmeliorowanych, natomiast na torfach i gruntach niezmeliorowanych jest zdecydowanie słabszy z powodu zbyt dużej ilości wody.

W przekroju wojewódzkim oceny stanu **łąk trwałych** wahały się od 4,0 stopnia kwalifikacyjnego w województwie lubelskim do 3,2 stopnia kwalifikacyjnego w województwie mazowieckim.

Tabl. 4. Ocena stanu trwałych użytków zielonych oraz koniczyny czerwonej

Lata	Łąki	Pastwiska	Koniczyna ^{a)}
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{b)}		
2006 – 2010 ^{b)}	3,4	3,3	3,6
2011 – 2015 ^{b)}	3,6	3,5	3,6
2011	3,4	3,4	3,5
2012	3,4	3,4	3,4
2013	3,5	3,4	3,5
2014	3,8	3,7	3,7
2015	3,7	3,6	3,7
2016	3,6	3,5	3,5
2017	3,6	3,5	3,5

a/ Koniczyna czerwona w czystym siewie i w mieszankach z trawami.

b/ Stopień "5" oznacza stan bardzo dobry, "4" - dobry, "3" - dostateczny, "2" - słaby, "1" - zły, klęskowy.

c/ Przeciętne roczne.

W przekroju wojewódzkim oceny stanu **pastwisk** wahały się od 4,0 stopnia w województwie lubelskim do 3,2 stopnia w województwie mazowieckim.

W przekroju wojewódzkim oceny stanu **koniczyny** w czystym siewie i w mieszankach z trawami wahały się od 4,0 stopnia w województwie lubelskim do 3,1 stopnia w województwie zachodniopomorskim.

Ocena wielkości strat w uprawach ozimych

Straty w powierzchni zasiewów ozimin były znacznie mniejsze od ubiegłorocznych.

Ocenia się, że do połowy maja zaorano i zakwalifikowano do zaorania łącznie ok. 20 tys. ha powierzchni zasianej zbożami ozimymi tj. ok. 0,5% (w roku 2016 – zaorano ok. 9% powierzchni zbóż ozimych), w tym:

- ok. 11 tys. ha pszenicy ozimej (w 2016 r. - 245 tys. ha),
- żyta ok. 3 tys. ha (w 2016 r. - 12 tys. ha),
- jęczmienia ozimego ok. 2 tys. ha (w 2016 r. - 52 tys. ha),
- pszenżyta ozimego ok. 4 tys. ha (w 2016 r. - 85 tys. ha).

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku ozimego zaorana i zakwalifikowana do zaorania wyniosła ok. 12 tys. ha, tj. 1,4 % powierzchni zasianej (w 2016 r. – zaorano ok. 136 tys. ha).

Według oceny rzeczoznawców terenowych GUS, główną przyczyną zaorywania plantacji upraw ozimych w bieżącym roku były straty spowodowane wysmalaniem roślin przy braku okrywy śnieżnej oraz wymoknięciem roślin w obniżeniach terenowych.

Największe straty zimowe i wiosenne w zasiewach upraw ozimych odnotowano w województwach: zachodnio-pomorskim, mazowieckim, kujawsko-pomorskim i warmińsko-mazurskim.

Straty w przechowywanych ziemniokach rolnych i ogrodniczych

Tabl. 5. Straty w przechowywanych ziemniokach

Lata	Ziemniaki	Kapusta	Cebula	Marchew jadalna	Buraki ćwikłowe	Pietruszka	Selery	Pory
	w % ogólnej ilości przechowywanych ziemnioków							
2006- 2010 ^{a)}	12	17	13	15	11	16	15	12
2011- 2015 ^{a)}	11	17	14	14	12	15	15	12
2011	12	16	14	15	12	16	16	12
2012	12	17	14	15	13	15	15	12
2013	11	17	13	15	13	15	15	12
2014	10	17	14	13	13	15	15	13
2015	11	17	13	12	11	14	13	12
2016	11	15	12	11	11	14	13	11
2017	11	14	14	13	12	14	15	13

a/ Przeciętne roczne

Do przechowywania w okresie zimy 2016/2017 przeznaczono około 4,5 mln t ziemniaków, tj. ok. 50,6% zbiorów z 2016 r. (w roku poprzednim ok. 43%). Straty w przechowywanych ziemniakach szacuje się na 11,1% ogólnej masy przeznaczonej do przechowywania tj. o 0,3 pkt. proc. więcej niż w roku poprzednim. Największe straty w masie przechowywanych ziemniaków odnotowano w województwie lubelskim.

Straty w przechowywanych warzywach obserwowano na ogół na poziomie wyższym w porównaniu do lat poprzednich, dla cebuli i marchwi, a tylko w przypadku kapusty były niższe w porównaniu do roku ubiegłego. Podobnie jak w poprzednich sezonach przechowalniczych, odnotowano duże różnice w wysokości strat w zależności od rejonu kraju i sposobu przechowywania.

Straty w przechowywanych jabłkach były także zróżnicowane w zależności od rejonu. Występujące jesienią przymrozki obniżyły wartość przechowalniczą niektórych odmian, w wyniku czego po otwarciu chłodni na jabłkach odnotowano oznaki chorób przechowalniczych. Z informacji pozyskanych od sadowników wynika, że jabłka przechowują się gorzej niż w latach poprzednich, lecz w skali całego kraju straty te były jednak nieco niższe niż w sezonie przechowalniczym 2015/2016.

Ocena stanu upraw ogrodniczych

Zima 2016/2017 na ogół była łagodna i w większości nie spowodowała strat w uprawach sadowniczych, a warunki agrometeorologiczne panujące w III dekadzie marca sprzyjały ruszeniu wegetacji i pierwszym pracom na plantacjach. Wznowienie wegetacji drzew i krzewów owocowych oraz truskawek początkowo zapowiadało się bardzo wcześnie, jednak wiosenne chłody przyczyniły się do jej spowolnienia. Początek wiosny był na ogół ciepły ze średnią temperaturą dobową powyżej normy wieloletniej, a rozkład opadów optymalny. Jednak w drugiej dekadzie kwietnia wystąpiły długotrwałe spadki temperatury, które spowodowały uszkodzenia pąków kwiatowych w sadach drzew owocowych szczególnie czereśni, moreli, brzoskwiń, wiśni, grusz i wczesnych odmian jabłoni. W tym okresie temperatura w ciągu dnia oscylowała w granicach 5 °C, natomiast nocą spadała do -5 °C, a lokalnie nawet do -8 °C.

Straty spowodowane niskimi temperaturami są zróżnicowane w zależności od położenia plantacji, wieku i składu odmianowego oraz faz rozwojowych w jakich znajdowały się rośliny. Sadownicy mieli problemy z wykonaniem terminowych zabiegów środkami ochrony roślin. Na plantacjach krzewów owocowych najbardziej ucierpiały plantacje malin jesiennych oraz wczesne odmiany porzeczek czarnych, których grona są znacznie skrócone i przestrzelone. Wegetacja w tym okresie została spowolniona, a rozwój roślin opóźniony.

W czasie kwitnienia wiele dni było deszczowych i chłodnych, co utrudniało oblot pszczoł i zapylanie. W wielu rejonach, w ostatniej dekadzie kwietnia wystąpiły przymrozki, powodując uszkodzenia kwiatów i zawiązków. Plantatorzy w tym okresie stosowali zabiegi mające na celu zminimalizowanie skutków przymrozków poprzez zadymianie i zamgławianie sadów. Pierwsza połowa maja charakteryzowała się zmiennymi warunkami pogodowymi co nie sprzyjało wegetacji drzew i krzewów owocowych. Na plantacjach truskawek część upraw została przykryta folią lub włókniną w celu przyspieszenia wzrostu.

Istotne ocieplenie nastąpiło dopiero na przełomie pierwszej i drugiej dekady maja. Stan i zaawansowanie wegetacji drzew i krzewów owocowych jest bardzo zróżnicowany w zależności od rejonu kraju, gatunku i odmiany. Z uwagi na niskie temperatury siewy warzyw do gruntu rozpoczęły się na ogół w terminie późniejszym w porównaniu do roku ubiegłego. Jedynie w południowo-zachodniej części kraju do siewów przystąpiono nieco wcześniej.

Na wcześniej zasadzonych plantacjach np. pomidorów, lokalnie odnotowano straty spowodowane opadami gradu. Zróżnicowane w zależności od rejonu kraju warunki agrometeorologiczne wpłynęły na różny stopień zaawansowania siewów oraz wschodów warzyw gruntowych. Zaopatrzenie w nasiona warzyw, nawozy oraz środki ochrony roślin było na ogół wystarczające. Wielu rolników wstrzymało się jednak z siewem oraz wysadzeniem rozsady warzyw do gruntu ze względu na duże wahania temperatur. Warunki podczas siewów i wschodów roślin warzywniczych były bardzo zróżnicowane. W niektórych częściach kraju zanotowano początkowo nadmierne uwilgotnienie gleb. W celu przyspieszenia wschodów znaczna część plantacji warzyw została przykryta włókniną lub niską folią. W znacznej części kraju chłody panujące w kwietniu i w maju, zimne noce oraz brak słońca niekorzystnie wpłynęły na wzrost warzyw. Od końca drugiej dekady maja warunki pod względem temperatury powietrza poprawiły się, a wegetacja została znacznie przyspieszona.

Obecnie wahania temperatur są znacznie mniejsze, natomiast plonowanie warzyw będzie zależało od przebiegu warunków podczas dalszej wegetacji, a na plantacjach, które nie są nawadniane zależą od opadów w kolejnych miesiącach. Straty spowodowane niskimi temperaturami są zróżnicowane w zależności od położenia plantacji, wieku i składu odmianowego oraz faz rozwojowych w jakich były rośliny i obecnie jest jeszcze za wcześnie by oszacować starty w uprawach sadowniczych, ale należy oczekiwać, iż tegoroczne zbiory owoców niektórych gatunków będą niższe od ubiegłorocznych.

Załącznik: Stan rozwoju upraw wg województw w I i II dekadzie maja 2017 r.

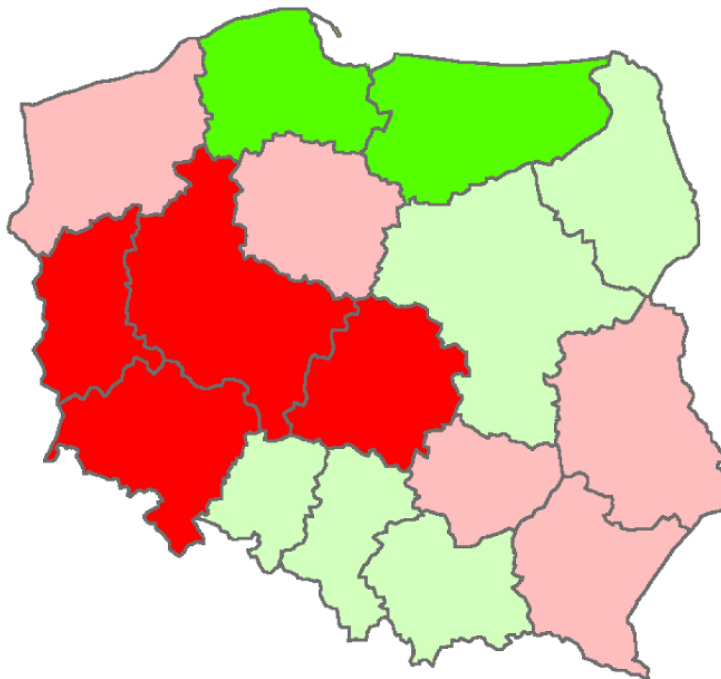
Opracowanie merytoryczne:
Departament Rolnictwa
Stanisław Niszczoła
Tel: 22 608 33 53

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Karolina Dawidziuk
Tel: 22 608 3475, 22 608 3009
e-mail: rzecznik@stat.gov.pl

Więcej na: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/>

**Porównanie stanu rozwoju upraw wg województw
Dekada 13 1 - 10 maja 2017 r.**

Wartosci wskaźnika zieleni w 2017 roku porównane z wartosciami wskaźnika z tej samej dekady roku poprzedniego

- Znacznie lepiej: > 120 %
- Lepiej: 105 - 120 %
- Podobnie: 90 - 105 %
- Gorzej: 75 - 90 %
- Znacznie gorzej: < 75 %

Institut Geodezji i Kartografii, Zakład Teledetekcji

Zródło informacji: cyfrowa analiza zdjęć satelitarnych NOAA

**Porównanie stanu rozwoju upraw wg województw
Dekada 14 11 - 20 maja 2017 r.**

Wartosci wskaźnika zieleni w 2017 roku porównane z wartosciami wskaźnika z tej samej dekady roku poprzedniego

- Znacznie lepiej: > 120 %
- Lepiej: 105 - 120 %
- Podobnie: 90 - 105 %
- Gorzej: 75 - 90 %
- Znacznie gorzej: < 75 %

Institut Geodezji i Kartografii, Zakład Teledetekcji

Zródło informacji: cyfrowa analiza zdjęć satelitarnych NOAA